

Bilaga 2

Forum för skolan som kulturmiljö och arbetsplats

En grundläggande uppgift för den svenska skolan är att ge lika tillgång till utbildning oberoende av kön, geografiskt hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden. Utbildningen skall inom varje skolform vara likvärdig varhelst den anordnas i landet (Skollagen 1 kap 2 §).

Uppgiften att ge alla barn en likvärdig möjlighet till start i livet kan vara svår att omsätta i praktiken. Det uppstår konflikter när visioner skall omsättas i praktiken och det ställs stora krav på lärarna. Inte sällan resulterar det i stress, både för lärare och för elever, när ambition och resultat går skilda vägar. Det rör sig sällan om enkla lösningar, att förändra en faktor, eller att rätta till situationen med ett enda handgrepp. Skolan är en sammansatt och mångdimensionell värld. Etnologi och kulturanthropologi har metoder som gör det möjligt att förstå vardagslivets kulturella relationer.

Institutionen för etnologi vid Uppsala universitet arbetade under 2001/2002 med personalutveckling vid Bäcklösaskolan. I en serie föreläsningar om kulturmöten talade doktorander från Uppsala och Stockholms universitet och Södertörns högskola om olika teman med anknytning till skolans vardag, exempelvis förståelse och kunskaper om kulturer, nyttjande av barnens och föräldrarnas kulturella erfarenheter i undervisningen, barnens utsatta roll i förortsområdet, diskursiva mediabilder av förorten, invandrabarnens möten med det svenska samhället, ungdomsvärldar bland muslimska flickor, identitetsbildning, kulturkonflikter och kulturbroar. Skolans personal upplevde ett stort behov av stöd. De positiva erfarenheterna visar att det finns starka band mellan universitetsforskning och skola, men samarbetet kan ytterligare stärkas med skapandet av nya mötesplatser.

En viktig anledning att söka stöd från Utbildningsdepartementet är anslagspolicyn vid forskningsråd och vetenskapliga fonder. Det finns inte medel att söka inom den traditionella formen för forskningsansökningar som gäller denna verksamhet – integrerad skolforskning och kommunal och lokal skolutveckling – en praktik som ligger inbyggd i samarbetets konstruktion.

Mål:

Målet är en bra skola för alla. Den övergripande ambitionen är att skapa nya mötesplatser för forskare och skolans personal, barn och föräldrar; vi vill utveckla ett forum för samverkan mellan universitet och kommun/skola. Ett forum kommer att integrera kulturforskning och lokal och kommunal skolutveckling i arbetet mot målet en skola för alla. I ett första steg vill vi utveckla ett pilotprojekt i Uppsala och därefter lansera den som en modell för liknande samarbetsformer mellan kommuner, universitet och högskolor i landet.

1. Ett mål är att skapa modeller och mötesplatser i samverkan mellan kulturforskare och skolans personal.
2. Ett annat mål är att undersöka hur skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag fungerar i praktiken och föreslå och genomföra problemlösande åtgärder, grundade på delaktighet, likvärdighet och kvalitet, oberoende av kön, språk, etnicitet, geografi, funktionshinder och social tillhörighet.
3. Vi kommer också att utveckla lärarnas och skolpersonalens kompetenser och bidra till deras professionella trygghet när det gäller att arbeta, och dra fördel, av en mångkulturell lärandemiljö.
4. Ett annat mål är att genom kulturvetenskaplig forskning och kulturanalys föreslå och genomföra åtgärder som skall motverka social snedrekrytering och segregation i undervisningen.
5. *Forum för skola som kulturmiljö och arbetsplats* ska verka för nya former av verksamhetsutveckling. Dess målsättningar, perspektiv, metoder, arbetsformer och aktiviteter ska erbjuda nya kunskaper och erfarenheter till gagn för skolaktörer på alla nivåer; från regering, riksdag och skolmyndigheter, andra myndigheter och organisationer, högskolor och lärarutbildningar till kommuner, skolor, skolledare, skolpersonal, elever och föräldrar.

Förutsättningar

Skollagen (1985:1100) beskrev kunskapsmålen, men både kunskapsmålen och den andra uppgiften, att främja elevernas utveckling till ansvarsställande människor och samhällsmedlemmar sträcker sig längre än det omedelbart klassrumsnära perspektivet: vardagslivet i skolan blir alltför sällan föremål för självvärderande insatser, kvalitativa undersökningar eller utvärderingar. Kunskap och bildning har avgörande betydelse för människors sociala och kulturella utveckling. Regeringens utvecklingsplan för kvalitetsarbete i skolan (2001/02:188) betonar vikten av ökade kunskaper om skolan som arbetsmiljö, och efterlyser kunskaper om barnen på alla plan, lärandeprocesser, sociala relationer, snedrekrytering, kön, genus och etnicitet.

De mål som människor formulerar för sina liv är många och mångsidiga; mötet mellan kulturer följer oskrivna läroplaner; idag finns det många lärandemiljöer bredvid skolan. Men för många människor fungerar skolan som ett avgörande möte med det svenska samhället, följaktligen ställs det betydligt större krav på lärare och personal i mångkulturella skolmiljöer att fungera både som yrkesmänniskor, förebilder och symboler för det nya samhället. Skolans personal förväntas vara mer aktiv i arbetet med integrationsfrågor i vardagslivet än vad lärarutbildningen traditionellt omfattar. Segregation och globalisering kräver en växande kulturell insikt om barnen som subjekt; utbildning och kunskapsutveckling är av central betydelse för demokratin. Lärarna har ett betydande ansvar för barns sociala och kulturella anpassning till det svenska samhället, och därför behöver lärarna stöd i många former. Men skolans personal behöver också upptäcka sig själva, hur de fungerar som kulturvarer och företrädare för vissa kulturella normer och föreställningsvärldar i sin arbetsmiljö, medan de bortser från andra.

För dagens skolsystem och skola är bland annat följande frågor av stor vikt (se Skolverkets rapporter 01:211; nr. 202; 225):

- kvalitet och måluppfyllelse
- svenska elever i internationell jämförelse (PISA 2000. Skolverkets rapport 209)
- likvärdig utbildning och variationer mellan både kommuner och skolor
- IT som lärandets verktyg
- delaktighet, inflytande och relationer
- mobbning, hälsa och stress
- segregering och rasistiska beteenden
- socialt utsatta barn och barn i behov av särskilt stöd

Samtidigt diskuteras skolans förmåga att svara mot sina kunskapsmål och demokrati-/värdegrundsuppdrag. Men hur ser vardagslivets kulturella processer kring kunskap och lärande ut i skolan ur vuxnas och barns perspektiv? Våra frågor är bland annat:

- Vilka föreställningar har vuxna och elever om skolan som kunskaps- och arbetsmiljö?
- Hur ser deras kunskapsvärld ut med tanke på tyst kunskap och tysta överenskommelser med hemmen och ungdomskulturerna (Polanyi 1967)?
- Vilka konsekvenser får vardagslivets skiftande sociala praktiker, handlingar, gemenskapsformer för skolans visioner?
- Vilka frågor och dilemman ställs skolpersonal, lärare, föräldrar och barn inför i mötet med en mångkulturell och socialt sammansatt arbetsmiljö?

Vetenskapliga perspektiv

En av nycklarna till att förstå och förbättra den svenska skolan går ut på att analysera hur vuxna och barn formar och formas av i sin skolvardag. Sveriges utveckling från industrisamhälle och klassgränser till ett mångkulturellt samhälle kommer till uttryck i kulturella spänningar mellan olika grupper och befolkningskategorier.

Beredskapen att möta kulturell uteslutning är svag enligt flera EU-rapporter, segregering i själva samhällstrukturen går inte att bortse ifrån. Kulturell inneslutning och uteslutning i skolans vardagsarbete måste ses i ett större sammanhang där hemmets värderingar analyseras i förhållande till skolans mål. Avsikten är att kartlägga tillståndet i skolorna och analysera situationen i ett vidare teoretiskt sammanhang. Det jordnära perspektivet med etnografiska fältarbeten utgör den empiriska basen för vårt kunskapsforum. Flera olika etnologiska/etnografiska metoder och tekniker kommer användas för insamling av källmaterial och för att upptäcka vardagslivets praktiker. Fältarbetsmetoderna kommer att vara deltagarobservation, samtal och djupintervjuer (individ- och gruppintervju, öppna och riktade samt ostrukturerade och strukturerade) med skolpersonalen, skolbarnen och föräldrarna (Gerholm 1993; Ehn & Löfgren 1996; Arnstberg 1997; Arvastson

2002; Runfors 2003). Den etnologiska metoden omsätter Barnkonventionens intentioner i praktiken, särskilt artikel 12. Barns rätt att uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör barnet.

De resurser som aktiveras i samarbetet syftar till att skapa förutsättningar för dialog mellan kulturforskare och lärare. Detta sker inom ramen för redan befintliga samarbetsformer med internationella och nationella forskare. Kvalitetsarbete och forskning/forskarutbildning relevanta för skolans verksamhet syftar till att fördjupa intresset för skolans och universitetens samhällsuppdrag.

Etnologin studerar människan som kulturvarelse, "the distinct quality of Man" för att tala med den amerikanske antropologen Kroeber. Människan uppfattas som ett skapande subjekt, hon skapar sin verklighet för att leva i den; hon gestaltar och gestaltas av verkligheten. Sett i ett sådant perspektiv är skolan en plats där kulturell komplexitet skapas. Individerna måste stimuleras att tänka självständigt och samtidigt infoga sina handlingar så att de inte bryter mot kollektiva normer för respekt och samlevnad. Skolan är ett vardagsrum för skapandet av identiteter och normalitet. I sämsta fall är den ett rum för sortering, disciplinering och segregation. Den kan vara ett lustfyllt inlärnings- och bildningsprojekt, men också ett rum för vinnare och förlorare – allt beroende av arbetsmiljön. Dessa processer har flitigt uppmärksammats av etnologer, antropologer och sociologer (t ex Persson 2003, Runfors 2003). Det individnära perspektivet ligger väl i linje med tidigare forskning om barn och skolor i England och USA.

En viktig synpunkt på barns vardagsliv som kommit fram i många studier om kultur och identitetsformering är kamraternas och de jämnårigas betydelse (se t ex Willis 1981; McLaren 1986; Thorne 1993; Frykman 1998; Proweller 1998). Kamratkulturen och kamratidentiteten kan i vissa sammanhang eller perioder vara viktigare för barnen själva än deras elev- eller son/dotter-identitet (Adler 1998). Både Proweller (1998) och paret Adler i sin bok *Peer Power. Preadolescent culture and identity* (1998) visar i sina studier att det inte bara är bland arbetarklassbarn som anti-skolkulturer och identiteter uppstår utan även bland barn och ungdomar från medel- och överklasshem. Ett stort undersökningsfält som vi redan öppnat i Uppsala gäller hur barnen från olika kulturer inte sällan provoceras till att ta avstånd från skolan av så enkla skäl som läroböckerna.

Vi vill också problematisera skolans betydelse för barnens kropps- och identitetsprojekt. Ett centralt rum för människan är kroppen, som är laddad med mångdimensionella och motsägelsefulla budskap. Skolbarns identitetsarbete handlar mycket om förhållandet till kroppen, sin egen och andras – kroppen är det rum som konstruktionen av identitet, normalitet och avvikelse mycket kretsar kring (Merleau-Ponty 1945; Schutz 1967; Sartre 1995; Lundin & Åkesson 1996; Frykman 1998; Bullington 1999).

- Våra undersökningar grundar sig på det faktum att elever i skolor representerar varierande sociala och kulturella erfarenhetsvärldar och därför är det intressant att göra jämförelser mellan olika skolmiljöer i en kunskapssociologisk och fenomenologisk tradition. Formeringen av kategorin "invandrarbarn" i relation "svenska barn", liksom den tydliga gränsuppdragande skiljelinjen mellan barn med varierande klassbakgrund, etniska grupper och nya särartsideologier, pojkar och flickor, äldre och yngre, utgör ett naturligt avstamp för våra frågor om skolan som kunskapsmiljö.

- Elever och vuxna förmedlar sina intressen och kulturella distinktioner på ett sätt som i varierande grad utmanar skolans kunskaps- och demokratiuppdrag. Elever tillägnar sig utbudet från en accelererande informationsindustri på ett sätt som följer sociala, etniska och genusrelaterade mönster, film, video, IT och dataspel. Ett växande antal "alternativa läroplaner" reducerar betydelsen av den öppna skolan, och nya sociala rörelser gör anspråk på att definiera skolans mål utifrån sina intressen, på egen hand och frikopplade från andra grupper.

- Under senare år har konkurrenstänkandet vunnit insteg och skapat stora skillnader mellan olika skolor ifråga om social rekrytering och karriärmöjligheter. Vi vill analysera sociala och kulturella processer som leder fram till att skolorna på ett oavsiktligt sätt reproducerar klasskillnader i samhället och bland barnen (jfr SOU 2001:39).

- Speciella attityder till kunskap växer fram i skolans vardag bland eleverna. Solidariteten och banden till kamraterna är i allmänhet starka och harmonierar i mycket varierande utsträckning med skolans mål.

Uppbyggnad

Vår avsikt är att utveckla ett gemensamt forum för kunskaps- och erfarenhetsutbyte kring skolan som kulturmiljö och arbetsplats. Vårt forum kommer att byggas upp kring samordnade aktiviteter, som systematiskt

kvalitetsarbete med fältarbeten, undersökningar och rapporter, kompetenshöjande kurser för skolpersonal, workshops, föreläsningar m m. En annan del av vårt forum syftar till att samordna verksamheten med den internationella forskningsmiljön. I uppbyggnadsskedet finner vi det angeläget att skapa en kulturvetenskaplig plattform för området skolan som kulturmiljö och arbetsplats. Efterhand kommer verksamheten att utvecklas och breddas till att omfatta fler vetenskapliga områden, såsom antropologi, sociologi, pedagogik och ILU. Mot denna bakgrund har vi formulerat följande avsikter:

Arbetet inleds med ett pilotprojekt i Uppsala som ett samarbete mellan universitet och kommun med alla skolor och skolformer involverade. På det lokala planet kommer representanter för forskare, kommun och skolpersonal att fungera som en styrgrupp. I nästa etapp vill vi sprida information om projektet på det nationella och internationella planet. I en tredje etapp vill vi uppnå bestående former för samverkan, kompetenshöjande kurser, forum för samtal och kunskapsutbyte mellan skolans personal och kulturforskare. Det gäller långsiktiga former för samordning och erfarenhetsutbyte mellan flera universitet och kommuner i landet, och mellan liknande ansatser på det internationella planet.

Kärnverksamhet, nätverk, utbildning

Den övergripande ambitionen är att skapa en kunskapsmiljö om skolan med kulturvetenskaplig inriktning. Tillsammans med lärare, föräldrar och elever kommer forskare och studenter att lämna viktiga bidrag till det systematiska kvalitetsarbetet i skolan. Det gäller ett fortlöpande kunskapsutbyte baserat på vetenskaplig kompetens, studier och praktisk förtrogenhet med de frågor som gäller organisation och verksamhetsinnehåll.

Kärnverksamheten omfattar:

- Föreläsningar på skolor och vid universitetsinstitutioner:* En viktig del i kunskapsutbytet mellan universitet och skolor består av föreläsningar. Med sådana föreläsningar i minnet, bland annat vid Bäcklösaskolan i Uppsala, känner vi till att det finns ett stort behov bland lärare och skolpersonal att utveckla kompetensen som kunskapsförmedlare i en arbetsmiljö som ständigt präglas av social underordning, kulturella, religiösa och etniska erfarenheter av utanförskap. Principiella samtal om identitet, hem och skola, och barns upplevelser av skolans vardagsmiljö, kommer att öppna en dialog mellan kulturforskare, lärare, skolpersonal, elever, föräldrar m fl. I bilaga redovisas ett erbjudande av etnologer att föreläsa för lärare och personal vid skolorna, "en föreläsningsspool". Vi ser det som första steget mot ett mera allsidigt föreläsningssutbud (bil 4)

- Kulturforskning om barn och skola:* Skolans betydelse som kunskapsförmedlare och arbetsmiljö kännetecknas av ambitioner, problem och problemlösningar. Skolan är en institution som överför beteendemönster, normer och värden och som därigenom har mycket att berätta om vår tid. I skolan definieras frågor om vad som är normalt och avvikande, önskvärt och oönskat. Inom dessa områden ser vi en rad frågeställningar öppna sig som alla ger en substans åt ambitionen, att utveckla en likvärdig skola för alla barn, oberoende av social och kulturell bakgrund.

- Studentaktiviteter, samordning m m:* Uppsatser, träning i fältarbete. Projektet kommer att ha en gemensam organisation, ledd av en samordnare, som dessutom kommer att vara anställd som doktorand. Dessutom kommer ytterligare tre doktorander att knytas till projektet, med forskningsuppgifter som har direkt relevans för vårt föreslagna forum. Senare kommer flera postdoc och seniorforskare att knytas till projektet, med väl avgränsade forskningsuppgifter, som föreläsare och ledare av samtalsgrupper ute på skolorna. Vid institutionen för kulturanthropologi och etnologi kommer seminarier och workshops att hållas. Varje termin sker undervisning av studenter på grundutbildningen i etnografiskt fältarbete, med intervjuer och observationer. Vi avser att låta studenter i växande grad komma kontakt med skolan som forskningsmiljö, med uppsatserna, dialog och intressanta former för nyttiggörande som resultat.

Här ser vi möjligheter att utveckla nya former för ett systematiskt kvalitetsarbete. Inom dessa områden kommer vårt forum att arbeta i direkt samråd med skolor och kommuner.

- Rapportarbete:* Utvärdering och kvalitetsarbete: Vi avser att sammanställa forskares och studenter arbeten och utvärderingar i en årlig rapportserie, vilken kommer att ingå i det systematiska kvalitetsarbetet. Syftet är att sprida information om kulturforskning och verksamhetsutveckling. Samtidigt vill vi stimulera till metod- och kunskapsutveckling, med ökande samsamarbetsformer mellan skolor och kulturforskare. Den föreslagna rapportserien kan fungera som ett viktigt bidrag till kommuners och skolors kvalitetsredovisningar. Vi avser att

starta en publikationsserie med böcker, video och webbmaterial för att inspirera till liknande satsningar i landets kommuner.

•*Fokusgrupper:* Samtal och problemlösning i vardagsarbetet. Vi avser att fungera som samtalsledare i frågor som dyker upp i vardagsarbetet med en tydlig kulturanalytisk innebörd, och diskutera dem med lärare, personal, föräldrar eller elever i smågrupper, beroende på situationen.

Nätverk omfattar:

Samordning med lärarutbildning: Ett av målen med vårt forum är att påverka utbildningsformerna vid lärarhögskolor och universitet så att de ger ett större utrymme för kulturanalys och kritisk samtidsförståelse. Vår ambition är att samverka med lärarhögskolor och lärarutbildningar i landet där vi vill fungera som en kulturvetenskaplig resurs genom metodkurser, föreläsningar, seminarier, forskarskolor, workshops och publiceringsverksamhet. Det globala samhällets förutsättningar för nationellt skolarbete blir viktigare. Segregerande mönster utvecklas i takt med en ökande hastighet i samhällsförändringarna, de kollektiva omsorgerna om individen och allas rätt till utbildning förändras, begrepp som klass, genus, funktionshinder och utslagning ges nya betydelser. Samtidigt måste vi bryta trenden, att problembelägga invandrare och andra grupper, och lyfta frågorna till generella resonemang om segregation. I den svenska situationen blev förorten och invandrarna föremål för problembeskrivningar som bekräftade deras marginalisering. Nu ser vi tecken på en förändring. Redan i regeringens storstadspropositionen 97/98, som lade grunden för storstadsprogrammen, betonades utbildningsfrågorna för att ge alla lika möjlighet och för att stärka storstädernas utsatta stadsdelar. Efterhand ökade kraven också på verksamhetsutveckling som skall stödjas av ett systematiskt kvalitetsarbete. Regeringens utvecklingsplan för kvalitetsarbete i skolan (2001/02:188) betonar vikten av ökade kunskaper om den speciella arbetsmiljö som skolan utgör, något som inte begränsas av läroplaner eller andra pedagogiska mål. Här efterlyses snarare vardagsnära kunskaper om barnen, lärandeprocesser och skolan som arbetsplats. Skolans lärare och personal måste nu få större möjligheter till kunskapsutveckling inom sådana områden som kulturanalys, etnologi och antropologi, men också religion och livsåskådningsfrågor. Det globala samhället kräver en helt ny sammansättning av pedagogiska kompetenser, baserad på interkulturell kommunikation. Vi avser att låta projektet växa i universitetsvärlden genom en växande nätverksorganisation mellan samhälls- och kulturforskare.

Nationella möten, koordinering: En viktig uppgift är att sprida kunskaper om arbetet vid detta forum eftersom det är en modell för utvecklingsarbete med mera allmängiltig betydelse. Därför är det angeläget att samla forskare och praktiker inom skolans område till konferenser för ett gemensamt kunskapsutbyte, och för att stimulera forskning och utveckling.

Internationellt arbete: Det svenska samhället har utvecklats till ett mångkulturellt samhälle där skolfrågorna inte kan betraktas enbart i ett nationellt perspektiv. Företeelser som social snedrekrytering och kulturella särartsideologier förekommer även i andra europeiska samhällen. Elevernas kunskaper bedöms internationellt och ländernas rankas, men det krävs mer än statistiska jämförelser för att förstå varför vissa länders skolkulturer kan visa bättre resultat än andra. Värdegrunder behandlas på olika sätt, demokrati och mänskliga rättigheter laddas med olika innebörder. Skillnaderna ifråga om synen på demokrati varierar i så närliggande länder som Sverige och Danmark. Sedan flera år tillbaka bedriver etnologiska avdelningen vid Uppsala universitet ett framgångsrikt samarbete med skolforskare i England och här möts psykologer, etnologer, sociologer och forskare in Cultural studies till återkommande seminarier. Väletablerade samarbetsformer är en resurs som vi kan erbjuda skolan (Bil.4).

Workshop: En viktig uppgift är att sammanföra forskare och praktiker inom skolans område. Sådana mötesplatser saknas. Återkommande workshops kommer att vara en naturlig arbetsform. Samtidigt kommer sådana mötesplatser att berika både universitetet och skolorna.

Utbildning omfattar:

Forskarskola: Skoletnografi och skolkultur. För att markera betydelsen av nya sätt att förstå skolans vardag i det klassrumsnära perspektivet, vill vi utveckla en forskarskola. Frågorna om det senmoderna samhället och skolans nya uppgifter är stora men de har alltid en subjektiv konsekvens och en inneboende kulturell logik. Erfarenheten av en skoletnografi lägger grunden till en humanvetenskap där människan, barnet, individen blir föremål för en "inkluderande metod", i linje med fenomenologiska tankegångar. Motsatsen är en metod, som stöter bort och

förringar; den kan kritiseras därför att den stannar vid snabba, statistiska och diskursiva formationer, medan kulturanalysen betonar kvalitativa metoder (Goffman 1959; McLaren 1993; During 1993; Marcus 1998; Ortner 1999; Denzin 1999).

Kompetenshöjande kurser tillhör ett befintligt kursutbud vid universiteten, vissa har mer eller mindre blivit skraddarsydda efter det behov som vi funnit bland lärare och skolpersonal, t ex kurser om "Kulturgränser och kulturkonflikt" och "Barn och kultur" vid etnologiska avdelningen vid Uppsala universitet. För att bereda möjligheter för kompetensutveckling av yrkesverksamma lärare samt att erbjuda vidareutbildning inom kulturforskning har kommun och universitet ett gemensamt ansvar.

Tidplan

Uppbyggnaden av ett kunskapsforum syftar till ett långsiktigt och varaktigt samarbete. I en första fas arbetar vi med planering över drygt fyra år, det vill säga mellan 2003-2007 (Bil.2-3). Under senare halvåret 2003 bör de allmänna förutsättningarna konsolideras. Perioden avsätts till planering, förberedelser och förarbeten i skolorna, dock med begränsad bemanning, det vill säga en samordnare.

Budget

Den ekonomiska planeringen presenteras som en rambudget. Avsikten är att göra en noggrann kartläggning av aktiviteter och kostnader (Bil. 2-3). En okänd del i denna budget gäller hur projektet kan expandera genom utfallet av fortsatta projektansökningar och samarbete med andra projekt inom området. Vi ser det som önskvärt att detta kunskapsforum kan växa successivt under kontrollerade former, vilket betyder att syftet och de grundläggande intentionerna genomsyrar verksamheten även i en växande, mångvetenskaplig organisation.

Projektmedlemmar

Uppbyggnaden och den löpande verksamheten leds av en samordnare, som själv bedriver aktiva doktorandstudier i etnologi. Därutöver planeras ytterligare tre doktorandtjänster, samt en tjänst som forskningsassistent. Doktoranderna kommer att knytas till etnologiska avdelningen vid Uppsala universitet med ämnesföreträdaren och professorn som handledare.

Nyttiggörande

Forumet kommer att ge viktiga bidrag om skolan, från organisationsnivå till individnivå, och till alla aktörer inom skolsystemet: nationellt, kommunalt och lokalt.

Genom att integrera forskning och praktik inom skolans område vill vi:

skapa förutsättningar för en bra start i livet för alla, grundad på kvalitet och likvärdighet, oberoende av kön, språk, etnicitet, funktionshinder och social tillhörighet

utveckla och skapa förutsättningar för en bra skola för alla

väcka intresse för skolan som kulturmiljö och arbetsplats, med särskild betoning på omsättningen av skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag i praktiken, samt elevers socialisering till skolan och samhället

med gemensamma resurser förstärka det demokratiska arbetet i skolan, bland medmänniskor och samhälle

verka för trygghet, mångfald, delaktighet och inflytande för barn, lärare och föräldrar

genom kvalitetsarbete bredda och fördjupa kompetensen bland lärare och elever att möta och bearbeta skolans uppdrag och vardagslivets kulturella, sociala, etniska och genusrelaterade problem

överbygga klyftan mellan hem och skola genom ökade kunskaper om levnadsförhållanden och kulturmöten

motverka social snedrekrytering och kulturell segregation genom att utveckla vägar som leder till att olika kulturer blir en resurs i undervisningen

Nyskapande

Ett forum för skola som kulturmiljö och arbetsplats är till innehåll och form ett nationellt intressant bidrag till arbetet att uppnå målet en skola för alla. Betoningen ligger på kulturer och en insiktsfull kvalitativ förståelse av skolan som arbetsplats, vardagsliv och levnadsförhållanden. Ett sådant forum kommer att bidra till en ökad insikt om social och kulturell mångfald, kulturella och klassrelaterade konflikter, hinder och möjligheter inom skolans område och lärandeprocesser, sett ur skolpersonals, föräldrars och elevers synvinkel.

- Utveckling av ett Forum där kulturvetenskaplig skolforskning och lokal och kommunal skolutveckling samverkar saknar motsvarighet i Sverige
- Forum för skolan som kulturmiljö och arbetsplats är en nationellt och internationellt unik samverkansmodell mellan forskare/studenter och skolpersonal, elever och föräldrar. Vi vill skapa nya mötesplatser och fungera som brobyggnad mellan universitet och kommun/skola. Syftet är att förändra och förbättra skolan
- Vårt föreslagna forum utgör ett substantiellt bidrag till utvecklingen av det systematiska kvalitetsarbetet
- Vårt forum med en kulturvetenskaplig skolforskningsmiljö erbjuder ett värdefullt forsknings- och kunskapsbidrag till den svenska skolan, skolforskningen och inte minst lärarhögskolor och lärarutbildningar
- Ambitionen är att skapa en modell och inspirera till liknande ansatser vid flera universitet och högskolor och kommuner genom verksamhets- och skolutveckling samt kurser, workshops, seminarier och publiceringsverksamhet
- Forum för skolan som kulturmiljö och arbetsplats svarar för en nationell samordning med på sikt flera universitet och högskolor, samarbete med lärarutbildningar, samarbete med organisationer och myndigheter (i första hand myndigheter som Skolverket och Skolutvecklingsmyndigheten, Specialpedagogiska institutet, Barnombudsmannen samt intresseorganisationer som fack-, elev-, handikapp-, invandrарorganisationer samt Rädda Barnen)

Referenser i urval:

- Adler, Patricia 1998: *Peer Power. Preadolescent culture and identity*. New Brunswick, N.J.: Rutgers Univ. Press.
- Arnstberg, Karl-Olov 1997: *Fältetnologi*. Stockholm: Carlssons.
- Arvastson, Gösta 2001: "Identity". *Industrial Heritage as Force in the Democratic Society*. Conference May 2001. Riksantikvarieämbetet.
- Arvastson, Gösta 2001a: *Digital Divide. IT users and producers in a socio-cultural context*. Report on a research project funded by Vinnova.
- Arvastson, Gösta 2002: Etnografi i en mångdimensionell värld - globala flöden och lokal praktik. I: Eva Fägerborg och Anders Björklund, *Dokumentation i dialog: att utforska industrisamhället*. Stockholm : Riksantikvarieämbetets förl. i samarbete med Nordiska museet.
- Bernstein, Basil 1974: *Class, codes and control*. London:Routledge
- Bullington, Jennifer 1999: *The Mysterious Life of the Body: A New Look at Psychosomatics*. Linköping: Tema Health and Society.
- Butler, Tim 2000: *Eastern Promise: Education and social renewal in London's Docklands*. London: Lawrence&Wishart.
- Daun Åke och Billy Ehn (red) 1998: *Blandsverige. Om kulturskillnader och kulturmöten*. Stockholm: Carlsson.
- Denzin, Norman K., and Y. S. Lincoln. 1998. *The landscape of qualitative research: theories and issues*. London: Sage.
- During, S. 1993. *The Cultural studies reader*. London ; New York: Routledge.
- Ehn, Billy & Löfgren, Orvar 1982: *Kulturanalys. Ett etnologiskt perspektiv*. Malmö: Gleerups.

- Erikson, Robert & Jonsson, Jan O 1994: *Sorteringen i skolan. Studier av snedrekryteringen och utbildningens konsekvenser*. Stockholm: Carlssons Förlag.
- Frykman, Jonas 1998: *Ljusnande framtid! Skola, social mobilitet och kulturell mobilitet*. Lund: Historiskt Media.
- Gerholm, Lena 1993: Fältarbete och intervjuer. I: *Muntliga möten. Om intervjuer i museernas samtidsdokumentation*. Nordiska museet/SAMDOK. Stockholm.
- Giddens Anthony 1991: *Modernity and Self-Identity*. Stanford.
- Goffman Erving 1959: *The Presentation of Self in Everyday Life*. Penguin.
- Granström, Kjell & Einarsson Charlotte 1995: *Forskning om liv och arbete i svenska klassrum*. Skolverket.
- Grosin, Lennart 1999: *Rektorer i framgångsrika skolor och deras betydelse för lärarkulturen*. Stockholms universitet, Pedagogiska institutionen.
- Hallerdt Britt 1995: *Studieresultat och social bakgrund - en översikt över fem års forskning*. Skolverket.
- Hanssen Börje 1978: *Familj, Hushåll, släkt*, Stockholm.
- Johansson, Barbro 2000: *Kom och üt! Jag ska bara dö först.. Datorn i barns vardag*. Diss, Etnologiska institutionen, Göteborgs universitet.
- Jönsson, Ingrid 1995: Jämlikhet, demokrati och likvärdig utbildning. I: Axel Carlberg (red) *Likvärdighet i skolan. En antologi*. Stockholm: Statens skolverk. Liber.
- Lundin, Susanne & Åkesson, Lynn (red) 1996: *Kroppens Tid. Om samspelet mellan kropp, identitet och samhälle*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Lundgren, Anna Sofia 2000: *Tre år i g. Perspektiv på kropp och kön i skolan*. Diss, etnologi, institutionen för kultur och medier, Umeå universitet.
- Lortie, Dan C. 1977: *Schoolteachers. A Sociological Study*. Chicago: Chicago University Press.
- Löfgren, Orvar 1999: Att ta plats: Rummets och rörelsens pedagogik. I: Alsmark, Gunnar (red.) *Skjorta eller själ? Kulturella identiteter i tid och rum*. Lund: Studentlitteratur.
- Marcus, George E 1998: *Ethnography through thick and thin*. Princeton, N.Y.: Princeton University Press.
- McLaren, Peter 1993 (1986): *Schooling as a ritual performance. Towards a political economy of educational symbols and gestures*. 2:a uppl. London: Routledge & Kegan Paul.
- Merleau-Ponty, Maurice 1945: *Phénoménologie de la perceptions. Bibliothèque des idées*, Paris.
- Nygren, Göran (red) 1997: *Ung vardag. Om gotländska ungdomar 1996*. Läns museet Gotlands fornsal.
- Nygren, Göran 1997: *Grundskolan. En essä om rum och kropp i grundskolan*. (Opublicerat arbete) Etnologiska institutionen, Lunds universitet.
- Nygren, Göran 2000: En avhandlingsplan om medelklass- och överklassbarns vardagsliv, kultur, och identitetsskapande i den svenska skolan. (Opublicerat arbete) Tema Barn, Linköpings universitet.
- O'Brien, Margaret & Jones, Deborah 1997: Young People, familj life and Education in Barking and Dagenham: three case studies. *Rising East. The Journal of east London studies* Vol 1 Nr 1.
- Persson, Anders (red.) 2003: *Skolkulturer*. Lund: Studentlitteratur.
- Ortner, Sherry B. 1999. *The fate of "culture" : Geertz and beyond. Representations books ; 8*. Berkeley: University of California Press
- Polanyi, Michael 1967 (1966): *Tacit Knowledge*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Proweller, Amira 1998: *Constructing female identities: meaning making in an upper middle class youth culture*. Albany: State University of New York Press.
- Runfors, Ann 2003: *Mångfald, motsägelser och marginaliseringar. En studie av hur invandrarskap formas i skolan*. Diss, Etnologisk institutionen, Stockholms universitet.
- Sartre, Jean-Paul 1995: *The psychology of imagination*, London.
- Schütz, Alfred 1967: *The phenomenology of the social world*, Evanstone.
- Skolverket 2000: *Forskning om rektor – en forskningsöversikt*.
- Skolverket 2001: *Framgångsrika skolor i utanförskapspräglade områden*. Rapport dnr 2000:2381.
- Skolverket 2001: *Utan fullständiga betyg – varför når inte alla elever målen?* Rapport 202.
- Skolverket 2001: *Forskning inom det specialpedagogiska området – en kunskapsöversikt*.
- Skolverket 2001: *PISA 2000. Svenska femtonåringars läsförmåga och kunnande i matematik och naturvetenskap i ett internationellt perspektiv*. Rapport 209.
- Skolverket 2001: *Ung i demokratin. En studie av ungdomars demokratiska kompetens*. Rapport 210.
- Skolverket 2002: *Skolan – en arena för mobbning – en forskningsöversikt och diskussion kring mobbning i skolan*.
- Skolverket 2002: *Skolverkets lägesbedömning 2001. Barnomsorg Skola Vuxenutbildning*. Rapport 01:211
- Skolverket 2003: *Skolverkets lägesbedömning 2002. Barnomsorg Skola Vuxenutbildning*. Rapport 225.
- SOU 2001:39: *Välfärd och skola*. Antologi/kommittén Välfärdsbokslut. Stockholm: Socialdepartementet.
- SOU 2001:55: *Barns och ungdomars välfärd*. Antologi/kommittén Välfärdsbokslut. Stockholm: Socialdepartementet.

- Stigendal, Mikael 2001: *Framgång - vad är det? Mötet mellan innanförskap och utanförskap i skolan*. Malmö Högskola.
- Young, Iris Marion 1990: *Justice and the Politics of Difference*. New York: Princeton University Press
- Willis, Paul 1981 (1977): *Fostran till lönearbete*. Göteborg: Röda bokförlaget AB.
- Ziehe, Thomas: Farväl 70-tal – ungdom och skola under den andra moderniseringen. I: *Krut. Kritisk utbildningstidsskrift* 1998:2 nr 90. Att se sin tid.